

Nyttig om kommunalt psykisk helsearbeid

Psykisk helsearbeid i kommunene og lavterskelpspsykologien har manglet gode fagbøker. To bøker prøver å imøtekomme dette, og jeg var spent. Ville jeg få svar, retning, nye kunnskaper?

PUBLISERT 5. mars 2013

PSY
KOL
OGI

Hoel, Onsøien og Schjødt | **Psykisk helse som kommunal utfordring**, Universitetsforlaget 2012. 240 sider

Sigrid Straand (red.) | **Samhandling som omsorg Tverrfaglig psykososialt arbeid med barn og unge**, Kommuneforlaget 2011. 248 sider

Begge retter seg mot kommunalt arbeid og har nokså lik inndeling: statlige føringer, systemperspektiver, fokus på sped- og småbarn, ungdom og risikogrupper. Der stopper også likhetene. Den ene boken er en praktisk rettet fagbok. Den andre legger vekt på teori. Resultatet og nytteverdien oppleves svært forskjellig.

En gave til leserne

Psykisk helse som kommunal utfordring er skrevet av tre kommunepsykologer med lang fartstid. De legger vekt på å beskrive praksisfeltet: bredden og kompleksiteten i dagens kommunale folkehelsearbeid og psykisk helsearbeid. Målet har vært å gi andre ideer og inspirasjon. Fra begynnelse til slutt oppleves boken nettopp slik; som en gave; som næring og oppskrift for arbeid med psykisk helse i kommunen. Forfatterne øser av sin kunnskap, klartenkt og klargjørende. Boken gir tydelig retning og fungerer som et utmerket kart, så andre skal slippe å gjøre samme jobben. Mye kommunejobbing handler om dette: å gå opp nye stier i ulendt terreng. Uten et klart overblikk og god kommuneforståelse er det lett å gå seg bort.

«Uten et klart overblikk og god kommuneforståelse er det lett å gå seg bort»

Boken er delt inn i aldersdelte arbeidsområder: sped- og småbarn, grunnskolealder, ungdomsskolealder og ung voksen, voksenlivet og alderdom. Forfatterne har lagt ned et betydelig arbeid i å beskrive problemstillinger, statistikk og eksempler på kommunale hjelpetiltak gjennom hele livsspenet. I tillegg har hvert kapittel en fyldig liste over verktøy og metoder for kommunalt psykisk helsearbeid; alt fra nettsider til manualbaserte intervensjoner, kartleggingsskjemaer og behandlingsmetoder. Jeg er særlig glad for at kommunal utredning har fått sin viktige plass. Forfatterne har valgt et overordnet perspektiv. Noen vil kanskje føle at det blir for overfladisk og oppsummerende. Jeg opplever det ikke slik, av flere grunner: Forfatterne viser til en fyldig og spennende referanseliste for dem som ønsker å gå i dybden. Oversiktene er gjennomarbeidet; her er det meste kommet med, og mye nyttig som jeg ikke var kjent med fra før. Dernest blir verktøyene aktualisert gjennom mangfoldige kasus og eksempler på arbeid i praksis. Det gjør at teoriene og perspektivene levendegjøres. Forfatterne er opptatt av å beskrive nye arbeidsmåter og muligheter for utvikling. Hvordan da?, tenker jeg. Men jammen finner jeg svaret på neste side, med fersk henvisning til en aktuell kommune og en nettreferanse. I det hele tatt ble jeg dypt imponert over bokens anvendelighet, og måten den fyller oppgaven som veiviser og oppslagsverk på. Her er lister, uthevinger og oppsummeringer som gjør det lett å finne frem.

Overordnet blikk

Målgruppen er ledere, ansatte og politikere i kommunene, samt kommunepsykologer og psykologistudenter. Det oppleves som en styrke at blikket er høyt hevet. Boken er

gjennomsyret av et metaperspektiv på psykisk helse: Alt henger sammen med alt, og strategiene må henge sammen på øverste nivå om kommunene skal klare å jobbe godt og kunnskapsbasert med de store helseutfordringene. Eller som det står i boken: «Psykisk helse og folkehelse kan sees som infrastrukturen for befolkningens livsutfoldelse» (side 210).

Ujevnt om samhandling

Samhandling som omsorg er en artikkelsamling fra forelesere ved Høgskolen i Lillehammer. Antologien er skrevet som pensumlitteratur for den tverrfaglige videreutdanningen i psykososialt arbeid med barn og unge. Målsettingen er at fagfolk i kommunene skal få tilgang på relevant og oppdatert kunnskap for tverrfaglig og praksisnært arbeid. Dessverre er boken svært ujevn. Jeg frustreres, og sliter med å se sammenhengen mellom tittelen på boken og innholdet. Halve boken tar for seg teoretiske perspektiver og er allment utformet. Denne delen oppleves som fjern. Det hadde vært supert å få oppdatert kunnskap for tverrfaglig arbeid. I stedet får jeg en innføring i teoretiske begreper. I fokus står blant annet «barneomsorg», «barfotmentaliserings», samt en analytisk gjennomgang av begrepet «handlingskompetanse» og «strategisk kompetanseutvikling hos barn og unge». Det skjemmer boken at de få eksemplene som gis, er hentet fra spesialisthelsetjenesten (!).

Utfordrende og idérikt

Andre del av boken er annerledes og verdt å lese. Det handler om små barn i psykososial risiko, rusavhengige kvinners opplevelse av graviditet og foreldreskap (Söderström), arbeid med psykisk syke foreldre (Halsa), og møte med selvmordstruet ungdom (Wattum). Her er det gode perspektiver å hente, særlig der brukererfaringer beskrives. Vi utfordres på våre holdninger og kunnskaper, for eksempel om hvordan vi best kan møte rusavhengige mødre.

Juvelen i boken er en glitrende kommuneanalyse av Finn Hesselberg: «Fleksibel utnyttning av lokal kompetanse». Han er psykolog med lang erfaring fra PPT, og det merkes: Her er det ideer, kommunekunnskap og relevante eksempler. Jeg kjenner jeg blir inspirert. Dette kapittelet alene kan oppsummere budskapet i forrige bok av Schjødt, Hoel og Onsøien: Det må et krafttak til for praksisfeltet. Påfyll til feltet krever kunnskap om kommune og om dem vi skal bistå. Uten det kommer vi ikke videre.

Anmeldt av Anne-Kristin Imenes, psykolog Nøtterøy kommune

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 50, nummer 3, 2013, side